

รูปแบบการพัฒนาทางการเมืองเพื่อสร้างความเป็นธรรม
และลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมในจังหวัดเลย*

POLITICAL DEVELOPMENT MODEL TO CREATE FAIRNESS AND
REDUCE SOCIAL INEQUALITY IN LOEI PROVINCE

พัชรี สายบุญเย็น

Patcharee Saiboonyuan

เต็มศักดิ์ ทองอินทร์

Termsak Thong-In

สุรพล สุษะพรหม

Surapon Suyaprom

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkomrajavidyalaya University, Thailand

E-mail: koonoat@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาวิเคราะห์สภาพทั่วไปและปัญหา อุปสรรค ความเหลื่อมล้ำทางสังคมในจังหวัดเลย 2) เพื่อศึกษากระบวนการส่งเสริมการแก้ไข ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางสังคมในจังหวัดเลยและ 3) เพื่อนำเสนอรูปแบบการบริหารจัดการ การแก้ปัญหา ความเหลื่อมล้ำในสังคมจังหวัดเลยโดยบูรณาการหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัย เชิงผสมผสานวิธี ระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยโดยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีแบบ เจาะจงผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 17 รูป/คน และการวิจัยเชิงปริมาณโดยสุ่มตัวอย่างจาก ประชาชนในพื้นที่จังหวัดเลย 14 อำเภอที่มีสิทธิในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ผลการวิจัยพบว่า

1. วิเคราะห์สภาพทั่วไปและปัญหา อุปสรรค ความเหลื่อมล้ำทางสังคมในจังหวัดเลย จังหวัดเลยเป็นจังหวัดชายแดนและอยู่ห่างไกล ทำให้ยากต่อการพัฒนาและประชาชนส่วนใหญ่ ยังขาดความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการเมืองที่ถูกต้อง นิยมในระบบอุปถัมภ์
2. การพัฒนาความรู้ความเข้าใจทางการเมืองเพื่อสร้างความเป็นธรรมลดความเหลื่อมล้ำจังหวัดเลย พบว่า การพัฒนาทางการเมืองจำเป็นต้องสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมทางการเมือง

* Received 9 September 2021; Revised 28 September 2022; Accepted 29 September 2022

เมืองให้กับประชาชนและ ความเป็นธรรมทางสังคมให้กับประชาชนด้วยความเสมอภาคและเท่าเทียม รวมทั้งการความเหลื่อมล้ำทางสังคมโดยเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าถึงสวัสดิการ การเข้าถึงทางการศึกษา ความยุติธรรมและโอกาสทางการเมือง ภาพรวมอยู่ในระดับมาก

3. นำเสนอรูปแบบการพัฒนาความรู้ความเข้าใจทางการเมืองเพื่อสร้างความเป็นธรรมลดความเหลื่อมล้ำโดยบูรณาการหลักการหลักสารณียธรรม 6 มาปรับใช้ในการพัฒนาทางการเมืองเพื่อสร้างความเป็นธรรมลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมจังหวัดเลยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: การพัฒนาการเมือง, ความเป็นธรรม, ความเหลื่อมล้ำ, หลักสารณียธรรม 6

ABSTRACT

This research aimed to 1) analyze the general conditions and problems, obstacles, and social inequality in Loei Province, 2) study the process of promoting the solutions to social inequality in Loei Province, and 3) present the management model and solutions to social inequality in Loei Province by integrating the Buddhist principles. This research employed mixed methods between qualitative and quantitative research. For qualitative research, the sample was 17 key informants selected by purposive sampling. For quantitative research, the sample was selected by random sampling. They were people from 14 districts in Loei Province who had the right to elect members of the House of Representatives.

The research showed that;

1. An analysis of the general conditions and problems, obstacles, and social inequality in Loei Province: Loei is a border province located far away, leading to the difficulty in development. Most people still lack a proper understanding of the political system and prefer the patronage system.

2. Development of political knowledge and understanding to create fairness and reduce inequality in Loei Province: political participation must be created for the people for political development. There also must be the creation of social justice for people with equality. People must be allowed to access welfare and education to reduce social inequality. Overall, justice and political opportunity were high.

3. Model development presentation of political knowledge and understanding to create fairness and reduce inequality by integrating the Buddhist principles: Saranee Dharma 6 was applied to the political development

to create fairness and reduce social inequality in Loei Province. Overall, the application of Saranee Dharma 6 was at a high level.

Keywords: Political development, Fairness, Inequality, Saraneeeya Dharma

บทนำ

ความเหลื่อมล้ำคือ ความไม่เท่าเทียมกันระหว่างผู้ที่มีโอกาสกับผู้ที่มีโอกาสเป็น ปัญหาที่ฝังรากลึกอยู่ในสังคมไทยมาเป็นเวลานาน เห็นได้ว่า ความเหลื่อมล้ำเกิดจากหลาย ปัจจัยหลายสาเหตุที่เกิดขึ้นโดยเฉพาะ การบริการทางสังคมที่รัฐจัดให้ การขาดโอกาส ขาดสิทธิ ขาดการเข้าถึงทรัพยากร การให้ความสำคัญกับความไม่เท่าเทียมกัน การได้รับการดูแลหรือไม่ ได้รับ การนับถือ ทำให้มีผลต่อความเหลื่อมล้ำด้านสังคม-การเมือง และทางเศรษฐกิจต่างมี ประเด็นปัญหาย่อยภายใต้ประเด็นปัญหาความเหลื่อมล้ำหลัก ประกอบไปด้วยความเหลื่อมล้ำ เชิงเพศสภาพ ความเหลื่อมล้ำในครอบครัว ความเหลื่อมล้ำด้านการศึกษา ความเหลื่อมล้ำทาง ชนชั้น และวรรณะ ความเหลื่อมล้ำระหว่างเมืองและชนบท ความเหลื่อมล้ำด้านการมีส่วนร่วม ทางการเมือง (Cingranelli, D. L., 1981) (Suwanmolee, S., 2017) รวมไปถึงความเหลื่อม ล้ำการไม่รับความยุติธรรม อย่างเท่าเทียมซึ่งเป็นปัญหาที่สะท้อนถึงความเหลื่อมล้ำที่เป็นปัญหา เชิงโครงสร้างในสังคมไทยทำให้ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศได้รับความเดือดร้อนจากความ ไม่ทัดเทียมของความเติบโตทางเศรษฐกิจและความแตกต่างกันในการเป็นเจ้าของทรัพยากร ส่งผลต่อรายได้ที่แตกต่างกันมากระหว่างกลุ่มคนในสังคม อันสะท้อนถึงความไม่เท่าเทียมของ โอกาส ในการเข้าถึงทรัพยากรและสิทธิพื้นฐาน รวมทั้งความไม่เป็นธรรมด้านอำนาจต่อรอง (สุปรียา หวังพัชรพล และคณะ, 2560)

สถานการณ์ความเหลื่อมล้ำที่เกิดขึ้นในจังหวัดเลยเกิดจากนโยบายของภาครัฐที่มุ่งเน้น การพัฒนาประเทศให้ทันสมัย โดยไม่คำนึงถึงพื้นฐานของวิถีชีวิตของคนในพื้นที่ซึ่งส่งผลกระทบต่อท้องถิ่นทั้งด้านสังคมและเศรษฐกิจตลอดจนทางด้านการเมืองลักษณะดังกล่าวนี้เป็นลักษณะ ของความแตกต่างกันของรายได้ระหว่างชนชั้น ทำให้จังหวัดเลยในตลอดหลายปีที่ผ่านมา นำมา สู่ความแตกต่างในด้านคุณภาพของชีวิตในด้านต่าง ๆ รวมถึงการเข้าถึงสิทธิทางการเมือง การเรียกร้องความเป็นธรรม การได้รับการบริการต่าง ๆ ของภาครัฐซึ่งหลายปีที่ผ่านมาพบว่า ประชาชนในกลุ่มที่มีรายได้ต่ำนี้ยังได้รับการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม โดยผู้ถืออำนาจรัฐในการเลือก ปฏิบัติ เกิดความเหลื่อมล้ำในการขาดโอกาสและการขาดความเสมอภาคของประชาชน ในจังหวัดเลยที่มีสาเหตุมาจากตัวบุคคลและการปฏิบัติหน้าที่ที่ไม่เป็นธรรมจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งส่งผลให้เกิดปัญหาขาดความเป็นธรรมและเกิดความเหลื่อมล้ำทางสังคมในจังหวัดเลยตามมา (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561)

จากปัญหาดังกล่าวนี้เป็นลักษณะของความแตกต่างกันของรายได้ระหว่างชั้นรายได้ นำมาสู่ความแตกต่างของคุณภาพชีวิตของประชาชนในด้านต่าง ๆ ปัญหาหลักที่ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางสังคมนั้นมาจากปัญหาความยากจน เนื่องจากผู้ที่มีความยากจนเป็นผู้ที่มีคุณภาพชีวิตต่ำกว่าระดับมาตรฐาน (อรธมพร ก๊กคำพล และคณะ, 2563) ของจังหวัดเลย ในตลอดหลายปีที่ผ่านมาซึ่งความเหลื่อมล้ำหรือความแตกต่างเรื่องรายได้ระหว่างกลุ่มที่มีรายได้สูงกับกลุ่มที่มีรายได้ต่ำนี้ทำให้นำมาสู่ความแตกต่างในด้านคุณภาพของชีวิตในด้านต่าง ๆ รวมถึง การเข้าถึงสิทธิทางการเมือง การเรียกร้องความเป็นธรรม การได้รับบริการต่าง ๆ ของภาครัฐ หลายปีที่ผ่านมาพบว่าประชาชนในกลุ่มที่มีรายได้ต่ำนี้ยังได้รับภาคปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม โดยผู้มีอำนาจ รัฐในการเลือกปฏิบัติหรือการที่เจ้าหน้าที่รัฐส่วนได้มีส่วนได้ส่วนเสียกับผลประโยชน์ในชุมชน เกิดความเหลื่อมล้ำในการขาดโอกาสและการขาดความเสมอภาคของประชาชน ในจังหวัดเลยที่มีสาเหตุมาจากตัวบุคคลและการปฏิบัติหน้าที่ที่ไม่เป็นธรรมจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งส่งผลให้เกิดปัญหาความเหลื่อมล้ำทางสังคมตามมา (ยงยุทธ บุราสิทธิ์, 2556)

ดังนั้นจังหวัดเลยเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีความเหลื่อมล้ำสะท้อนให้เห็นถึงการขาดโอกาสเชิงเศรษฐกิจ สังคม สิทธิและโอกาสในการมีส่วนร่วมทางการเมือง รวมทั้งการเข้าถึงการบริการของภาครัฐต่าง ๆ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจอย่างยิ่งที่จะทำการศึกษาระดับปริญญาโท 6 มาประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมการพัฒนาทางการเมืองเพื่อสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมในจังหวัดเลย โดยหลักสารานุกรม 6 เป็นหลักธรรมที่เสริมสร้างการแบ่งปันให้กัน จึงทำให้เป็นส่วนที่จะส่งเสริมให้เกิดสังคมแห่งความแบ่งปันโดยความเป็นสังคมแห่งความเป็นธรรมและเท่าเทียมของประชาชนจังหวัดเลยที่มากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิเคราะห์สภาพทั่วไปและปัญหาอุปสรรค การพัฒนาทางการเมืองเพื่อสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมในจังหวัดเลย
2. เพื่อศึกษากระบวนการส่งเสริมการพัฒนาทางการเมืองเพื่อสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมในจังหวัดเลย
3. เพื่อนำเสนอรูปแบบทางการเมืองเพื่อสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมในจังหวัดเลยโดยบูรณาการหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนาทางการเมืองเพื่อสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมในจังหวัดเลยดังนี้

รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้การศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research)

จากแบบสอบถาม (Questionnaire) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ประกอบการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

ประชากร กลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประชากรคือ ประชาชนผู้มีสิทธิในการเลือกตั้งในจังหวัดเลยทั้ง 3 เขต การเลือกตั้ง ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป จำนวน 501,227 คน (สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเลย <https://www.ect.go.th> > loei) โดยผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากการกำหนดเกณฑ์ใช้สูตรคำนวณของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) ได้กลุ่มตัวอย่างประชากรทั้งหมดจำนวน 400 ตัวอย่าง โดยคัดเลือกการแจกแบบสอบถามแก่ประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้งอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน 17 รูปหรือคน แบ่งออกเป็น 6 กลุ่มได้แก่ 1) นักวิชาการทางพระพุทธศาสนา 2 รูป 2) นักพัฒนาชุมชน 4 คน 3) นักการเมือง 2 คน 4) ผู้นำชุมชน 3 คน 5) ตัวแทนภาคประชาชน 2 คน 6) นักวิชาการทางรัฐศาสตร์ 3 คน

เครื่องมือการวิจัย

การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งแบ่งออกเป็น 6 ตอน ได้แก่ 1) เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม 2) เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาทางการเมืองในจังหวัดเลย 3) เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการเพื่อสร้างความเป็นธรรมทางสังคมในจังหวัดเลย 4) เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการเพื่อแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำทางสังคมในจังหวัดเลยและ 5) เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับหลักสาร์ณิธรรม 6 และ 6) เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะปลายเปิดที่ให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ (SWOT Analysis) เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์และตั้งคำถามมีลักษณะเป็นคำถาม ปลายเปิด (Open-ended Question) เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ

ผู้วิจัยตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตฤประสงค์เป็นรายข้อ (Index of Item-Objective Congruence: IOC) จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.6-1.0 แสดงให้เห็นว่าแบบสอบถามมีความสอดคล้องกับวัตฤประสงค์การวิจัยหลังจากนั้นได้ทดสอบแบบสอบถาม (Try Out) กับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.9886 แสดงให้เห็นว่า แบบสอบถามมีความเชื่อมั่นสูงสามารถใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างได้

การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้างซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอนได้แก่ 1) ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์ 2) การพัฒนาทางการเมืองเพื่อสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมในจังหวัด 3) การบูรณาการหลักพุทธธรรมกับการพัฒนาทางการเมืองเพื่อสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมในจังหวัดเลยตามหลักหลักสาร์ณิธรรม 6 และข้อเสนอแนะอื่น ๆ ซึ่งผ่านการตรวจสอบความ

สอดคล้องของเนื้อหาตามวัตถุประสงค์จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเชิงปริมาณผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง จำนวน 400 ชุด จากกลุ่มตัวอย่างคือ ประชาชนผู้มีสิทธิในการเลือกตั้งในจังหวัดเลยทั้ง 14 อำเภอ ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป จำนวน 501,227 คน โดยใช้วิธีการกระจายตามสัดส่วนได้แบบสอบถามซึ่งผ่านการตรวจสอบความสมบูรณ์ จำนวน 400 ชุด คิดเป็น 100%

ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)แบบตัวต่อตัวกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน 17 รูปหรือคน โดยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีแบบเจาะจง ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาความรู้ความเข้าใจทางการเมืองเพื่อสร้างความเป็นธรรมลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมจังหวัดเลย ได้แก่ นักพัฒนาชุมชน นักการเมือง ผู้นำชุมชน ภาคประชาชน นักวิชาการทางพระพุทธศาสนา นักวิชาการทางรัฐศาสตร์ โดยการบันทึกข้อมูลโดยการจดบันทึกและการบันทึกเสียงให้ครบตามคำถามการสัมภาษณ์และวัตถุประสงค์ การวิจัยเพื่อนำมาเรียบเรียงเป็นผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเชิงปริมาณ วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิจัยเชิงคุณภาพ วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ โดยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา (Descriptive Content Analysis) ทั้งนี้เป็นการสรุปสาระสำคัญของผลการสัมภาษณ์ เชิงลึก นำผลที่ได้มาจำแนกเนื้อหาที่สอดคล้องหรือตรงกันและแบ่งออกเป็นประเด็น โดยการหา ค่าความถี่และวิเคราะห์ผลจากการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) โดยนำเนื้อหาที่ได้จากผู้ทรงคุณวุฒิมาสังเคราะห์เพื่อปรับปรุงแก้ไของค์ความรู้จากการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า เพศของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ คือ เพศหญิง 215 คนคิดเป็นร้อยละ 43.4 เพศชาย 185 คน คิดเป็นร้อยละ 37.4 อายุของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่คือ 18-25 ปี จำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 22.0 รองลงมา 26-30 ปี จำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 21.8 และน้อยที่สุดคือ 60 ปีขึ้นไป สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ คือ สมรส จำนวน 237 คน คิดเป็นร้อยละ 47.9 รองลงมา โสด จำนวน 163 คน คิดเป็นร้อยละ 27.5 และน้อยที่สุดคือ หม้าย/หย่าร้าง จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 5.5 การศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่คือ ต่ำกว่า ป.ตรี จำนวน 287 คน คิดเป็นร้อย

ละ 71.75 รองลงมา ปริญญาตรี จำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 26.50 และน้อยที่สุดคือสูงกว่า ป.ตรี จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 1.74 รายได้ของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่คือ 8,001-15,000 บาท จำนวน 198 คน คิดเป็น ร้อยละ 40.0 รองลงมาต่ำกว่า 8,000 บาท จำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 25.5 และน้อยที่สุดคือ 20,001-30,000 บาท จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 2.0 อาชีพของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่คือ อาชีพอิสระ/ธุรกิจส่วนตัว/รับจ้างทั่วไป จำนวน 122 คน คิดเป็นร้อยละ 24.6 รองลงมา เกษตรกรรม/ปศุสัตว์/ประมง จำนวน 91 คน คิดเป็นร้อยละ 18.4 และน้อยที่สุดคือ นักเรียน/นักศึกษา/ว่างงาน จำนวน 10 คน คิดเป็น ร้อยละ 2.0

2. ผลการวิเคราะห์กระบวนการส่งเสริมการพัฒนาทางการเมืองเพื่อสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมในจังหวัดเลย

2.1 ผลการวิเคราะห์การพัฒนาทางการเมืองในจังหวัดเลย พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.972$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาทางการเมืองมีระดับความคิดเห็นสูงสุด ($\bar{X}=4.108$) รองลงมาคือ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการเมือง ($\bar{X}=3.987$) และต่ำที่สุดคือ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเสมอภาคเท่าเทียม ($\bar{X}=3.852$)

2.2 ผลการวิเคราะห์การบริหารจัดการเพื่อสร้างความเป็นธรรมทางสังคมในจังหวัดเลย พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.012$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าความเป็นธรรมทางด้านสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์มีระดับความคิดเห็นสูงสุด ($\bar{X}=4.089$) รองลงมาคือ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นธรรมทางสังคม ($\bar{X}=4.079$) และต่ำที่สุดคือความเป็นธรรมทางสังคม ($\bar{X}=3.914$)

2.3 ผลการวิเคราะห์การบริหารจัดการเพื่อสร้างความเป็นธรรมทางสังคมในจังหวัดเลย พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.955$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าความเหลื่อมล้ำทางด้านเข้าถึงบริการของภาครัฐ มีระดับความคิดเห็นสูงสุด ($\bar{X}=4.176$) รองลงมาคือ ความเหลื่อมล้ำทางด้านอำนาจ ($\bar{X}=3.945$) และต่ำที่สุดคือ ความเหลื่อมล้ำทางเข้าถึงการกระจายโอกาส ($\bar{X}=3.869$)

3. รูปแบบทางการเมืองเพื่อสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมในจังหวัดเลยโดยบูรณาการหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

ผลการวิเคราะห์การพัฒนาทางการเมืองเพื่อสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมในจังหวัดเลยกับหลักสารถีธรรม 6 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.994$) และ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สาธารณโภคีได้สิ่งของใดมาก็แบ่งปันมีระดับความคิดเห็นสูงสุด ($\bar{X}=4.111$) รองลงมาคือ สีสสามัญญตา มีศีลบริสุทธิ์เสมอกัน ทั้งต่อหน้าและ ลับหลัง ($\bar{X}=4.083$) และต่ำที่สุดคือ เมตตากายกรรม ตั้งเมตตากายกรรม ทั้งต่อหน้าและลับหลัง ($\bar{X}=3.747$)

ผลจากการสัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึก

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาทางการเมืองเพื่อสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมในจังหวัดเลย”

1. การพัฒนาทางการเมืองเพื่อสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมในจังหวัดเลยพบว่า สภาพการพัฒนาทางการเมืองของประชาชนในพื้นที่จังหวัดเลยนั้นได้มีการพัฒนาหรือทำกิจกรรมทางการเมืองเป็นช่วง ๆ ทำให้ขาดความต่อเนื่องในการสร้างกระบวนการทางการเมือง ส่งผลให้ ประชาชนส่วนใหญ่ยังขาดความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการเมืองที่ถูกต้อง ขาดโอกาสในเข้าถึงสิทธิและโอกาสทางการเมืองของประชาชนในพื้นที่จังหวัดเลย และยังขาดจิตสำนึกทาง การเมือง หน่วยงานของภาครัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องไม่ได้ให้ความสำคัญและขาดการต่อเนื่องใน การพัฒนาการเมืองขาดการบูรณาการในการทำงานใช้อำนาจในทางที่ผิด มีการเอื้อผลประโยชน์ให้แก่พวกพ้อง และสภาพความเหลื่อมล้ำของประชาชนในพื้นที่จังหวัดเลย สถานการณ์ความเหลื่อมล้ำที่เกิดขึ้นในจังหวัดเลยส่วนใหญ่ นั้นเกิดจากนโยบายของภาครัฐที่มุ่งเน้นการพัฒนาประเทศให้ทันสมัย โดยไม่คำนึงถึงพื้นฐานของวิถีชีวิตของคนในพื้นที่ ซึ่งส่งผลกระทบต่อท้องถิ่นทั้งด้านสังคมและเศรษฐกิจ สิ่งที่เห็นได้ชัดเจนคือการเพิ่มขึ้นของระดับค่าครองชีพ ความแตกต่างเรื่องรายได้ระหว่างกลุ่มที่มีรายได้สูงกับกลุ่มที่มีรายได้ต่ำนี้เอง ที่นำมาสู่ความแตกต่างในด้านคุณภาพของชีวิตในด้านต่าง ๆ เกิดความเหลื่อมล้ำในการขาดโอกาสทางการศึกษาที่ดีและการขาดความเสมอภาค ซึ่งส่งผลกระทบต่อท้องถิ่นทั้งด้านสังคมและเศรษฐกิจ สิ่งที่เห็นได้ชัดเจนคือการเพิ่มขึ้นของระดับค่าครองชีพ ที่อยู่อาศัย ที่ดินทำกินของจังหวัดเลยทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำอย่างเห็นได้ชัดของประชาชนในจังหวัดเลย

2. การพัฒนาทางการเมืองเพื่อสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมในจังหวัดเลย พบว่า พื้นฐานการพัฒนาการเมืองเพื่อสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม ต้องเริ่มมาจากระบบการศึกษาที่มีการปลูกฝังความเป็นประชาธิปไตยที่ถูกต้อง ตั้งแต่อยู่ในโรงเรียน จะต้องสร้างความเข้าใจกับประชาชนในเรื่องระบบการเมือง ในกรณีของเริ่มกระบวนการพัฒนาแต่ถ้าจะให้เริ่มในตอนนี้อย่างไรประชาชนในพื้นที่เข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบต่าง ๆ ได้แสดงความคิดเห็นในที่สาธารณะ ประชาชนมีความรู้มีความเข้าใจ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองแล้วก็จะส่งผลให้ความเหลื่อมล้ำในสังคมลดลง และ ความเหลื่อมล้ำที่มีผลต่อการพัฒนาการเมืองที่เป็นประเด็นสำคัญคือ ความเหลื่อมล้ำ ทางการเมืองในการจัดสรรทรัพยากรของภาครัฐ การให้บริการของภาครัฐที่ไม่เท่าเทียมกัน ความไม่เสมอภาคจากการพัฒนาคุณภาพชีวิตในการดำเนินนโยบายของรัฐที่เอื้อประโยชน์ ให้คนบางกลุ่มจนก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำของรายได้รวมไปถึงความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา เพราะศักยภาพระบบการศึกษาของจังหวัดเลยที่ดี มีไม่กี่ที่ที่ทำให้เยาวชนที่เป็นกำลังสำคัญในการ พัฒนาประเทศไม่สามารถเข้าถึงระบบการศึกษาที่ดีมีศักยภาพได้ทำให้เสียโอกาสในการประกอบ

อาชีพที่ดี ส่งผลทำให้เศรษฐกิจของจังหวัดลดลง ตลอดจนการกระบวนการส่งเสริมการพัฒนาทางการเมืองเพื่อสร้างความเป็นธรรมและ ลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม ควรใช้หลักธรรมเข้ามาสร้างกระบวนการในการพัฒนา สอดแทรกหลักธรรมเข้าไปในกระบวนการให้ความรู้สร้างความเข้าใจ และนำไปปฏิบัติ เพื่อให้เกิดการกลมกลืนไปในทางที่ถูกต้องด้วยการสร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันในการพัฒนาทางการเมืองในระดับที่ประชาชน ในพื้นที่ยังขาดโอกาสในการเรียนรู้และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาทางการเมืองเพื่อ สร้างความเป็นธรรมลดความเหลื่อมล้ำในพื้นที่โดยมีมีลักษณะดังนี้ 1) ค้นหาปัญหาของการเกิด ความเหลื่อมล้ำ 2) วิเคราะห์ปัญหาของความเหลื่อมล้ำ 3) มีการวางแผนที่ดี 4) มีการบริหาร จัดการเพื่อการแก้ไขปัญหาอย่างเหมาะสม 5) กำกับ ติดตาม ประเมินผลของการดำเนินงานใน การแก้ไขปัญหา

3. การบูรณาการหลักพุทธธรรมกับการพัฒนาทางการเมืองเพื่อสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมในจังหวัดเลยตามหลักหลักสัจธรรม 6 เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติดังต่อไปนี้

หน่วยงานหรือผู้ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาทางการเมืองเพื่อสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมในจังหวัดเลย ต้องปฏิบัติหรือการกระทำที่ดีต่อกันของชุมชน การพูดเจรจาที่ดีต่อกัน ไม่พูดในสิ่งที่ฟังแล้วทำให้ประชาชนหรือผู้อื่นได้รับ ความรู้สึกสะเทือนใจ น้อยใจ หรือคับแค้นใจ เมตตาต่อเขาด้วยการให้คำเสนอแนะหรือทักท้วงต่อผู้เกี่ยวข้องอื่นอย่างสุภาพ โดยมีการแสดงกิริยาอาการสุภาพในการปฏิบัติงานต่อประชาชนและผู้ร่วมงาน มีน้ำใจช่วยเหลือและเอื้อเฟื้อต่อประชาชนและเพื่อนร่วมงานด้วยความเต็มใจในการรับฟัง มีความกระตือรือร้นในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างสร้างสรรค์มีการแสดงออกต่อบุคคลอื่นด้วยไมตรีและความหวังดีต่อประชาชนในชุมชนแม้กระทั่งเพื่อนร่วมงานแล้วจะปฏิบัติออกมาอย่างเป็นธรรมชาติ ยินดีเมื่อมีประชาชนมาขอความช่วยเหลือ ฟีกตนให้มีอิทธยาศัยอ่อนน้อมไม่แสดงอาการรังเกียจหรือดูหมิ่นเหยียดหยามต่อประชาชนให้ชุมชน หรือคนอื่นผู้ที่มีความคิดเห็นที่ต่างกับกับเรา ด้วยความยุติธรรมเป็นกลางไม่ลำเอียง ปราศจากอคติ เมื่อบริหารงานด้วยการเอาใจใส่ดูแลทุกข์สุขของผู้ใต้บังคับบัญชาต่อประชาชนทุกภาคส่วน คิดและทำสิ่งที่เป็นประโยชน์แม้เป็นผู้นำก็จะบริหารงานด้วยจิตเมตตา เมื่อมีจิตใจที่บริสุทธิ์ เปี่ยมด้วยความเมตตา จะมีความซื่อสัตย์สุจริต โดยไม่มีความโลภไม่ใช้อำนาจและหน้าที่แสวงหาผลประโยชน์ส่วนตน รู้จักการแบ่งปันต่าง ๆ รวมไปถึงผลประโยชน์ที่ได้มาอย่างสุจริต และการอยู่ร่วมกัน ก็จะต้องเคารพกฎ ข้อบังคับ ระเบียบ กฎเกณฑ์ กฎหมาย ข้อบังคับ กฎกติกาหรือระเบียบที่ได้ตกลงร่วมกัน นับได้ว่าเป็นการรักษาสัจจะหรือ คำมั่นสัญญา และการเคารพรับฟัง ความคิดเห็นที่ดีต่อกันในชุมชน ผู้นำหรือผู้บริหารในทุกภาคส่วนหากให้ความสำคัญ ย่อมแสดงออกด้วยการยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นแม้ จะทำงานร่วมกันหรือไม่ก็ตาม มีความอดทนอดกลั้นและเปิดกว้างนำความคิดเห็นมาวิเคราะห์ เพื่อทำการปรับปรุงแก้ไขตลอดเวลา

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาทางการเมืองเพื่อสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมในจังหวัดเลย” ผู้วิจัยเสนอประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปราย ดังนี้

1. สภาพทั่วไปและปัญหาอุปสรรคความเหลื่อมล้ำทางสังคมจังหวัดเลย

จังหวัดเลยเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีพื้นที่ติดชายแดนระหว่างประเทศ รัฐจึงให้ความสำคัญในการพัฒนาจังหวัดเลยได้ประกาศให้เป็นพื้นที่และได้ส่งเสริมให้เป็นเมืองรองและเป็นจังหวัดท่องเที่ยวอันดับต้น ๆ ของประเทศ ได้สอดคล้องกับ อารยะ ปรีชาเมตตา และคณะ ผลวิจัยเรื่อง “พลวัตการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจไทยในเชิงพื้นที่กับปัญหาความเหลื่อมล้ำ” ผลการศึกษาพบความเชื่อมโยงกันระหว่างปัญหาความเหลื่อมล้ำในสังคมไทยกับลักษณะเฉพาะตัวของปัจจัยเชิงสถานที่ที่เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย นอกจากนี้ยังมีผลการศึกษาในประเด็นเรื่องความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาและความเหลื่อมล้ำในเชิงพื้นที่ (อารยะ ปรีชาเมตตา และคณะ, 2555) ส่งผลกระทบต่อประชาชนจากชุมชนหรือคนที่เข้ามาบริโภคหรือมาเที่ยว เยี่ยมชมสถานที่ภายในจังหวัดเกิดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว ภายใต้การกระตุ้นนโยบายของภาครัฐ แต่ในขณะเดียวกันรายได้ที่เพิ่มขึ้นนี้จะตกอยู่กับกลุ่มคนที่มีรายได้สูง ลักษณะดังกล่าวนี้เป็นลักษณะของความแตกต่างกันของรายได้ระหว่างชั้นรายได้ จังหวัดเลย สิ่งที่เห็นได้ชัดคือการเพิ่มขึ้นของระดับค่าครองชีพ ซึ่งในขณะเดียวกันระดับรายได้เฉลี่ยก็เพิ่มสูงขึ้นเช่นกัน ที่นำมาสู่ความแตกต่างในด้านคุณภาพของชีวิตในด้านต่าง ๆ สะท้อนให้เห็นถึงการขาดโอกาสเชิงเศรษฐกิจและสอดคล้องกับสิริยา รัตนช่วย และโกวิท พวงงาม การศึกษาแนวทางการสร้างความเป็นธรรมในการเข้าถึงและรับประโยชน์จากแหล่งเงินทุนในชุมชนและปัจจัยที่จะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้ด้อยโอกาสโดยเลือกเอาอำเภอชะวอด จังหวัดนครศรีธรรมราชผลการศึกษาพบว่า แหล่งเงินทุนในชุมชนได้พยายามสร้างให้เกิดความเป็นธรรมในกระบวนการดำเนินงาน โดยแนวทางการสร้างความเป็นธรรมในการเข้าถึงและการรับประโยชน์จากแหล่งเงินทุน (สิริยา รัตนช่วย และโกวิท พวงงาม, 2558)

2. การพัฒนาความรู้ความเข้าใจทางการเมืองเพื่อสร้างความเป็นธรรมลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมจังหวัดเลย

การนำหลักสาราณียธรรม 6 มาใช้ในการพัฒนาความรู้ความเข้าใจทางการเมืองเพื่อสร้างความเป็นธรรมลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมจังหวัดเลยได้ โดยใช้ หลักเมตตา กายกรรม เมตตาวิจิตรกรรม เมตามโนกรรม สาธารณโภคี สาราณียธรรมและทิวฐิสามัญญดา ซึ่งหลักธรรมเหล่านี้สามารถนำมาปรับใช้ในการอยู่ร่วมกันนั้นจะทำให้สังคม มีความเข้าใจเมตตาต่อกัน เข้าใจกันและเห็นอกเห็นใจกันสอดคล้องกับ (พระชนบุลย์ สุวณฺโณ (หันมนตรี) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การนำหลักสาราณียธรรมมาส่งเสริมการอยู่ร่วมกันของชุมชนทุ่งละอองตำบลบางวัน อำเภอกระบุรี จังหวัดพังงา พบว่า การอยู่ร่วมกัน มีสาระสำคัญที่สำคัณั้นคือ การอยู่ร่วมกันเป็นหน่วยเดียวกันของคนหรือกลุ่มคน โดยมีการสร้างสรรค์วัฒนธรรมและส่งผ่าน

วัฒนธรรมไปสู่คนรุ่นหลังให้ได้รับรู้ เพื่อนำไปใช้ในทักษะชีวิตประจำวัน อาทิ การยอมรับวิถีชีวิตร่วมกันได้ โดย หลักสาราณียธรรม ธรรมเป็นที่ตั้งแห่งความให้ระลึกถึง ธรรมเป็นเหตุที่ระลึกถึงกัน หรือหลักของการอยู่ร่วมกัน ทำให้เป็นที่รัก เพื่อความเกื้อกูล เพื่อความสามัคคีเพื่อความไม่วิวาท สร้างความตระหนักรู้ปลุกเตือนสติให้เกิดความสำนึก เห็นคุณค่าและ หลักการอยู่ร่วมกัน จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องนำหลักสาราณียธรรมมาส่งเสริมพัฒนาคุณภาพชีวิตทุก ๆ ระบบแห่งอินทรีย์ด้วยการนำหลักธรรมที่ตนปฏิบัติ ได้ผลดีแล้ว ไปเผยแผ่ แบ่งปัน ถ่ายทอดให้คนใกล้เคียง และชักชวนเพื่อนมนุษย์ ในระดับครอบครัว ชุมชน สังคมให้ปฏิบัติตามสร้างภูมิคุ้มกันให้ตนเองและสังคมดำรงชีวิตอยู่ได้ภายใต้พหุวัฒนธรรมหลังนวยุค และควรแสดงท่าทีต่อส่วนรวม เช่นเมื่อได้ทรัพย์มาด้วยความสุจริต ควรแบ่งปันทรัพย์นั้นอย่างเหมาะสม ควรเว้นจากการคบบุคคลที่จะนำความเสื่อมมาให้มีความเห็นชอบร่วมกัน ในข้อที่เป็นหลักการสำคัญ ควรที่จะทำกิจหน้าที่ให้ถูกต้องและเหมาะสมเพื่อให้สำเร็จประโยชน์สุขแก่บุคคลและส่วนรวมอย่างสูงสุด (พระชนบุลย์ สุวณฺโณ (หันมนตริ), 2563)

ซึ่งถ้าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำเอาหลักธรรมเข้ามาปรับและแทรกเข้าไปในกระบวนการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากความเหลื่อมล้ำจะทำให้ปัญหาเบาลง สังคมก็จะเกิดความเป็นธรรมมากขึ้น เป็นการส่งเสริมกระบวนการลดความเหลื่อมล้ำ คือการตื่นรู้ ตระหนักรู้ ปลุกเตือนสติให้เกิดความสำนึกและเห็นคุณค่าของสังคมในจังหวัดเลย สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริพงษ์ อรุณเดชาชัยและคณะ เรื่อง สถานีสาราณียธรรม: พื้นที่บ่มเพาะความรู้ชุมชน พบว่า การนำหลักพุทธธรรม “สาราณียธรรม 6” ประยุกต์ให้เอื้อต่อการบ่มเพาะความรู้ชุมชน เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันให้ชุมชนเข้มแข็ง คุณลักษณะ 6 สามารถสร้างภูมิคุ้มกันการดำเนินชีวิตให้ผู้คนพ้นจากความเสี่ยง และนำเครือข่ายสถานีสาราณียธรรมเรียนรู้ร่วมกันกับชุมชนอื่น เป็นการเชื่อมโยงการเรียนรู้ในพฤติกรรมเชิงประจักษ์ ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกัน 2 ช่องทางคือการนำ เครือข่ายไปเรียนรู้ร่วมกันกับชุมชนอื่น และชุมชนพื้นที่อื่นมาเรียนรู้ร่วมกันกับเครือข่ายสถานีสาราณียธรรม (ศิริพงษ์ อรุณเดชาชัย และคณะ, 2560)

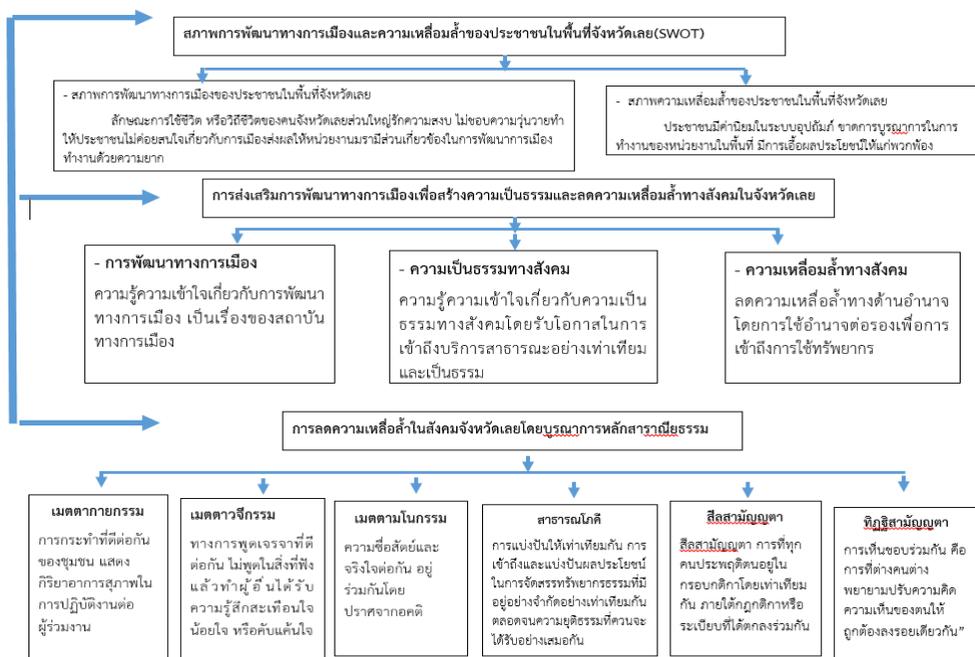
3. รูปแบบการพัฒนาความรู้ความเข้าใจทางการเมืองเพื่อสร้างความเป็นธรรมลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมจังหวัดเลยโดยบูรณาการหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

รูปแบบการพัฒนาความรู้ความเข้าใจทางการเมืองเพื่อสร้างความเป็นธรรมลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมจังหวัดเลยโดยบูรณาการหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาใช้หลักธรรมเข้ามามีการพัฒนาความรู้ความเข้าใจทางการเมือง สอดคล้องกับการศึกษาของ อำไพ แสนหมื่นกับโครงการวิจัยเพื่อการพัฒนาและการแก้ไขความเหลื่อมล้ำทางสังคม กรณีชุมชนคาลเท็กซ์ พบว่า ชุมชนจะมีปัญหาด้านต่างๆ หลายด้าน แต่ชุมชนก็มีแผนที่จะพัฒนาชุมชนด้านกายภาพด้านสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านอนามัยและจิตใจ และส่งเสริมกิจกรรมของเด็กและเยาวชน ดังนั้น ภาครัฐโดยเฉพาะในระดับเขตควรพิจารณาและให้การสนับสนุนส่งเสริมกิจกรรมโครงการต่างๆ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน สอดแทรกหลักธรรมเข้าไป

ในกระบวนการให้ความรู้สร้างความเข้าใจ และนำไปปฏิบัติ เพื่อให้เกิดการกล่อมเกล่าไปในทางที่ถูกต้องด้วยการสร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันในการพัฒนาทางการเมืองในประเด็นที่ประชาชนในพื้นที่ยังขาดโอกาสในการเรียนรู้และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาทางการเมืองเพื่อสร้างความเป็นธรรมลดความเหลื่อมล้ำในพื้นที่ โดยอาศัยหลักสารานิยธรรมเป็นธรรมให้ระลึกถึงกัน ทำให้เป็นที่เคารพกันกัน เพื่อสงเคราะห์กัน เพื่อความสามัคคีเพื่อความไม่ทะเลาะวิวาท (อำไพ แสนหมื่น, 2556)

องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาทางการเมืองเพื่อสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมในจังหวัดเลย” 1) วิเคราะห์สภาพทั่วไปและปัญหาอุปสรรคการพัฒนาทางการเมืองเพื่อสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมในจังหวัดเลย 2) ศึกษากระบวนการส่งเสริมการพัฒนาทางการเมืองเพื่อสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมในจังหวัดเลย 3) รูปแบบทางการเมืองเพื่อสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมในจังหวัดเลยโดยบูรณาการหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ผู้วิจัยวิเคราะห์ และสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัยดังกล่าว

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

จากภาพที่ 1 สามารถสรุปได้ว่า การพัฒนาการเมืองเพื่อสร้างความเป็นธรรมและการลดความเหลื่อมล้ำในสังคมจังหวัดเลยโดยบูรณาการหลักสารณียธรรม 6 พบว่า หลักสารณียธรรมสามารถประยุกต์นำมาปฏิบัติในการดำเนินชีวิตได้เพราะเป็นธรรมให้ระลึกถึงกันทำให้เป็นที่เคารพกันกันเพื่อสงเคราะห์กันเพื่อความสามัคคี โดยมีแนวทางการปฏิบัติดังนี้คือ 1) แนวทางการกระทำที่ดีต่อกันของชุมชน 2) แนวทางการพูดเจรจาที่ดีต่อกัน 3) แนวทางความซื่อสัตย์และจริงใจต่อกันตามหลักเมตตามโนกรรม 4) แนวทางการแบ่งปันผลประโยชน์ต่อกันตามหลักสาธารณโภคี 5) แนวทางนโยบายหรือหลักการร่วมกันของภาคส่วนใดก็จะเคารพกฎ 6) แนวทางความคิดเห็นที่ดีต่อกันในชุมชน

สรุป

สถานการณ์ความเหลื่อมล้ำที่เกิดขึ้นในจังหวัดเลยนั้นเกิดจากนโยบายของภาครัฐที่มุ่งเน้นการพัฒนาประเทศให้ทันสมัย โดยไม่คำนึงถึงพื้นฐานของวิถีชีวิตของคนในพื้นที่ซึ่งส่งผลกระทบต่อท้องถิ่นทั้งด้านสังคมและเศรษฐกิจ สิ่งที่เห็นได้ชัดเจนคือการเพิ่มขึ้นของระดับค่าครองชีพความแตกต่างเรื่องรายได้ระหว่างกลุ่มที่มีรายได้สูงกับกลุ่มที่มีรายได้ต่ำนี้เองที่นำมาสู่ความแตกต่างในด้านคุณภาพของชีวิตในด้านต่าง ๆ เกิดความเหลื่อมล้ำในการขาดโอกาสทางการศึกษาที่ดีและการขาดความเสมอภาค ซึ่งส่งผลกระทบต่อท้องถิ่นทั้งด้านสังคมและเศรษฐกิจ สิ่งที่เห็นได้ชัดเจนคือการเพิ่มขึ้นของระดับค่าครองชีพ ที่อยู่อาศัย ที่ดินทำกินของจังหวัดเลยทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำอย่างเห็นได้ชัดของประชาชนในจังหวัดเลย การสอดแทรกหลักธรรมเข้าไปในกระบวนการให้ความรู้สร้างความเข้าใจและนำไปปฏิบัติเพื่อให้เกิดการกลมกลืนไปในทางที่ถูกต้องด้วยการสร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันในการพัฒนาทางการเมืองในประเด็นที่ประชาชนในพื้นที่ยังขาดโอกาสในการเรียนรู้และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาทางการเมืองเพื่อสร้างความเป็นธรรมลดความเหลื่อมล้ำในพื้นที่โดยอาศัยหลักสารณียธรรมเป็นธรรมให้ระลึกถึงกันทำให้เป็นที่เคารพกันกัน เพื่อสงเคราะห์กันเพื่อความสามัคคี เพื่อความไม่ทะเลาะวิวาท สามารถกล่าวโดยสรุปได้เป็น 4 ประการได้แก่ ประการแรก คิด พูด ทำ ด้วยเมตตา มาจากสารณียธรรม 3 ข้อคือ เมตตากายกรรม (ทำด้วยเมตตา) เมตตาวจีกรรม (พูดด้วยเมตตา) และเมตตามโนกรรม (คิดด้วยเมตตา) ประการที่สอง ในการมีส่วนร่วมของชุมชนที่แต่ละคนต่างช่วยเหลือเกื้อกูลกันตรงกับสารณียธรรมข้อ สาธารณโภคี (แบ่งปันให้เท่าเทียมกัน) ประการที่สาม ในการมีส่วนร่วมของชุมชนนั้นที่ว่า “การที่ทุกคนประพฤติตนอยู่ในกรอบกติกาโดยเท่าเทียมกัน” ตรงกับ สารณียธรรมข้อ สีสสามัญญตา (มีศีลเสมอกัน) ประการที่สี่ ในการมีส่วนร่วมของชุมชน นั้นที่ว่า “การที่ต่างคนต่างพยายามปรับความคิดความเห็นของตนให้ถูกต้องลงรอยเดียวกัน” ตรงกับสารณียธรรมข้อ ทิฏฐิสามัญญตา (มีความเห็นลงรอยกัน)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการวิจัยครั้งต่อไปควรวิจัยเกี่ยวกับเรื่องการบริหารจัดการเพื่อลดความเป็นธรรมลดความปัญหาความเหลื่อมล้ำในสังคมในระดับภูมิภาค
2. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารจัดการเพื่อลดความเป็นธรรมลดความปัญหาความเหลื่อมล้ำในสังคม
3. ควรศึกษาองค์ประกอบของหลักพุทธธรรมที่เหมาะสมในการบริหารจัดการเพื่อลดความเป็นธรรมลดความปัญหาความเหลื่อมล้ำในสังคม

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรศึกษาการรูปแบบการพัฒนาทางการเมืองเพื่อสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมในจังหวัดเลย โดยใช้ปัญหาเป็นฐานไปศึกษากับจังหวัดอื่น ๆ ต่อไป
2. ควรนำผลการศึกษาไปวางแผนพัฒนาการบริหารจัดการเพื่อลดความเป็นธรรมลดความปัญหาความเหลื่อมล้ำในสังคมเพื่อเป็นประโยชน์ในการนำไปเป็นแนวทางการพัฒนาต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- พระชนบุลย์ สุวณโณ (หันมนตรี). (2563). การนำหลักสาราณียธรรมมาส่งเสริมการอยู่ร่วมกันของชุมชนทุ่งละอองตำบลบางวัน อำเภอกระบุรี จังหวัดพังงา. วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์, 7(1), 57-68.
- ยงยุทธ บุราสิทธิ์. (2556). ชุมชนคนอีสานกับปัญหาความเหลื่อมล้ำทางสังคมในกรุงเทพมหานคร : กรณีศึกษาชุมชนแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร. วารสารภาษาและวัฒนธรรม, 32(1), 67-91.
- ศิริพงษ์ อรุณเดชาชัย และคณะ. (2560). สถานีสาราณียธรรม : พื้นที่บ่มเพาะความรู้ชุมชน. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 11(1), 183-195.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). รายงานสถานการณ์ความยากจนและความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ในระดับภาคของประเทศ. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สิริยา รัตนช่วย และโกวิท พวงงาม. (2558). แนวทางการสร้างความเป็นธรรมในการเข้าถึงและรับประโยชน์จากแหล่งเงินทุนในชุมชนและปัจจัยที่จะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้ด้อยโอกาสโดยเลือกเอาอำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช. วารสารการเมืองการปกครอง: การจัดการบ้านเมืองที่ดี/นโยบาย (Good Governance / Policy), 5(2), 130-143.

- สุปรียา หวังพัชรพล และคณะ. (2560). ชุดโครงการวิจัยความเหลื่อมล้ำและคนจนเมือง. ใน รายงานการวิจัย. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น และ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พช.).
- อรรชพร ก๊กคำพล และคณะ. (2563). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเหลื่อมล้ำทางสังคมในพื้นที่ การท่องเที่ยวโดยชุมชน ประเทศไทย. *มนุษยศาสตร์สาร*, 21(3), 214-236.
- อารยะ ปรีชาเมตตา และคณะ. (2555). พลวัตการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจไทยในเชิงพื้นที่กับ ปัญหาความเหลื่อมล้ำ. ใน รายงานการวิจัย. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- อำไพ แสนหมื่น. (2556). โครงการวิจัยเพื่อการพัฒนาและการแก้ไขความเหลื่อมล้ำทางสังคม กรณีชุมชนคาลเท็กซ์. *วารสารวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 36(1), 29-48.
- Cingranelli, D. L. (1981). Race, politics and elites: Testing alternative models of municipal service distribution. *American Journal of Political Science*, 25(4), 664-692.
- Suwanmolee, S. (2017). Inequality Pathway of Rawai Sea Gypsies in Phuket Province (in Thai). *Walailak Journal of Social Sciences*, 10(1), 89-135.